

Een universeel
verlangen ...

KERSTWIJDING 2023

Geliefd mens,

De teksten in dit boekje geven de kans om ons te bezinnen op wat er in deze donkere dagen voor kerst hoopvol is en licht biedt. Waar op de weg die we gaan, nieuwe kansen liggen om bij te dragen aan vrede op aarde.

In deze kerstwijding geven drie verhalen ons de mogelijkheid om te vertragen. Ze nemen u mee in universeel menselijke vragen. Daarom herkent u vast wel iets in het ideaal van Tobias, de zoektocht van Natalia of in de daadkracht van José.

Het is zo hoopvol dat in elk mens telkens weer het gevoel kan ontstaan, dat een nieuwe dag nieuwe kansen met zich meebrengt. Kerst als mogelijkheid om nieuw naar ons leven te kijken. Om vragen van een andere kant, nieuw, met minder onrust of met milde ogen te belichten. Het *antwoord* mag best nog even wachten.

Graag nodigen we u uit om deze kerstwijding mee te beleven en wensen u en jou mooie kerstdagen toe.

Marten van der Wal en Nanda Ziere

Bericht van de schrijvers

Dit jaar schreven we drie verhalen in de thema's geliefd, bevrijd en verbonden. Geboren uit onze eigen ervaringen, dichtbij of van iets verder weg. Geschreven vanuit onze betrokkenheid bij bewegingen in de samenleving. Dingen die we zien gebeuren, die vaak te groot zijn om een antwoord op te geven, maar die toch vragen om een visie op je eigen keuzes. Hoe klein een gebaar ook kan lijken.

We nodigen u graag uit om zelf te ervaren: wat voel ik, denk ik, zie ik om me heen dat aansluit bij de teksten? Wat maakt u mee op weg naar kerst? Gaat u in een van de gemeenschappen aan de slag met deze kerstwijding? Vertel uw associaties en ervaringen aan elkaar. En voelt u zich vrij om verhalen of liederen in te voegen of te vervangen.

We gunnen iedereen die deze kerstwijding leest, beluistert of voordraagt dat het verdieping en inspiratie brengt voor de kerstperiode, en daarna!

Reinier Démeijer, Judith de Vries en Naomi Ziere

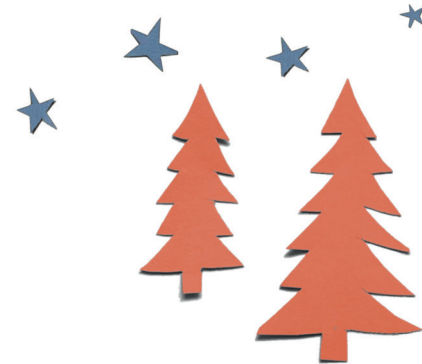
Een universeel verlangen ...

Liedsuggestie

In the deep of wintertime

(te vinden op Spotify)

In the deep of wintertime
Snowboard is softly fallen, far away a distant clime
Welcomes a new King.
In Bethlehem that city fair,
in a stable stable cold and bare,
Christ our Lord has come to earth
on this blessed morn;
in the deep of wintertime He is born.

Overal ter wereld, in huizen en studenten-
kamers, woonboten en wolkenkrabbers,
wonen mensen die uitkijken naar kerst.
Of nee, het is niet altijd uitkijken. Voor
sommigen is het misschien er tegenop zien.
Of het beste ervan hopen. Wat we zeker
weten, is dat er overal ter wereld mensen
zijn die uitzien naar een ander mens naast
zich. Iemand om het glas mee te heffen, in
de ogen te kijken, je hart bij uit te storten of
samen mee te spelen, misschien wel buiten
in de sneeuw.

Liedsuggestie

In de stilte ...

In de stilte van de nacht
werd een kind geboren,
onbesproken nog
en ongezien.
In het donker van de nacht
werd een licht ontstoken,
een vonk nog,
en niettemin
zocht het wegen,
harten, hoven,
eenvoudigen, opdat
het niet zou doven.
Vond het jou?
Vond het mij?

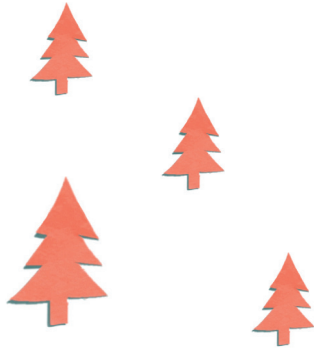
Het verlangen naar nabijheid is universeel.
Zoals een pasgeboren baby het uitschreeuwt
en tot rust komt op de buik van de moeder.
Lang verwacht, een hand in een andere
hand, ogen die elkaar ontmoeten. Zoals licht
dat doorbreekt in een donkere nacht.

Geliefd

Het verhaal van Tobias

Liedsuggestie

Durf

Als de zon haar warme licht
op de aarde neer laat dalen,
dan wordt al wat leeft verlicht
door haar held're, felle stralen.
Als de zon niet wordt gestoord
door de wolken of de mist,
dan wordt nattigheid en kou
door haar warmte weggewist.

Als de mens zijn leuke lach
aan een ander mens gaat geven,
dan verandert heel de dag,
ja, dan kun je wat beleven.
**Maar wie zet die eerste stap,
geeft zichzelf met moed die kans?
Wie zich onbevangen uit,
is vanbinnen in balans.**

In Heerlen stapt Tobias de rustige stationshal binnen. Het ademwolkje dat zijn mond verlaat verraadde de temperatuur. Hij kijkt omhoog naar het bord met de vertrektijden. De treinen rijden weer na de ijzige decemberstorm van twee dagen geleden. Tobias weet nog niet of hij daar blij mee is want hij ziet er als een berg tegenop om naar zijn familie te gaan. Vorige maand begon het al... In de supermarkt lag het gratis receptenblad, met voorop een vrolijke, *'happy family'* aan het kerstdiner. 'Vegan kerstrollade' stond in sierlijke letters over de foto heen gedrukt. Die hoeft hij niet te verwachten, want het mag al in de krant als er een andere saus gemaakt wordt. De kans op een plantaardig alternatief voor de jaarlijkse ossenhaas is wel heel erg klein.

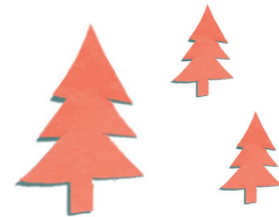
In zijn eentje gaat Tobias dat niet zomaar veranderen. Een bekend gevoel voor hem, want in zijn tienerjaren was hij thuis al de tegendraadse in het gezin. Maar eigenlijk maakte hij zich vooral grote zorgen. Over de aarde, de toekomst, de bijen, schoon drinkwater. "Hoe moet dat verder met onze wereld, als we doorgaan zoals we nu doen?". Na zijn eindexamen boekten zijn vrienden een vliegticket naar Chersonissos voor een weekje feesten. Maar met het vliegtuig? Dat was een *'no go'* voor Tobias.

Soms voelt in je omgeving niet iedereen met je mee. Het verlangen naar het delen van je idealen, of van wat je echt voelt, is groot. Misschien wel net zo groot als het verlangen naar verbinding. Maar stel nu dat je denkt daarop afgerekend te worden? In een radiocolumn¹ geeft Peter Heerschop hier ook een voorbeeld van. Hij vertelt over een van zijn studenten met paniekaanvallen. Het viel hem op dat ze zich steeds meer terugtrok. Ze liet zich alleen maar zien als ze kon doen alsof ze vrolijk was. Hij vroeg haar of ze dit met haar vriendinnen besprak. “Nee,” zei ze, “ik wil geen zeur zijn”. Peter bemoedigde zijn studente: “Dat ben je helemaal niet! Neem nou van mij aan dat anderen ook opgelucht zullen zijn als je je gevoel deelt.

Velen zullen zich niet veel anders voelen, en het delen van je gevoel verandert je zelfbeeld. Er wordt weleens gezegd dat je je niet moet laten kennen. Maar laat je juist wel kennen!”

Voor meer mensen is het lastig om hun emoties te delen. In 2023 vond dan ook voor het eerst ‘de week van de mentale gezondheid’ plaats. Een column van Danka Stuijver² uit die week beschrijft het volgende:

Liedsuggestie

Er zijn

“Het delen van je gevoel kan makkelijker zijn op plekken waar je je veilig voelt. Die plekken zijn niet voor iedereen vanzelfsprekend. Steeds meer mensen voelen zich op een bepaalde manier verlaten. (...) We hebben het individu bevrijd van allerlei beklemmende groepsverbanden zoals zuilen, kerken en vaste werkplekken. We dachten dat deze bevrijding ons gelukkiger zou maken, maar dat valt tegen. We missen verbondenheid met anderen. Veel mensen missen een gemeenschappelijk perspectief. Dat maakt het delen van negatieve gevoelens en emoties lastig, (...) terwijl delen en praten helpt.”

Wat jij nu voelt, ik weet het niet,
ik kan er slechts naar gissen.
Wat jij laat zien, dat is verdriet
om wat je nu moet missen.

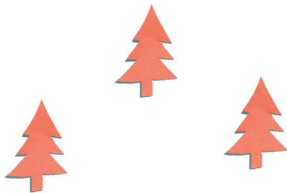
Mag ik er voor je wezen,
mag ik er voor je zijn?

Wat jij nu denkt, ik weet het niet,
ik kan het slechts bevroeden,
maar eenzaamheid ligt in 't verschiet,
ik wil je graag behoeden.

Mag ik er voor je wezen,
mag ik er voor je zijn
door warm en heel dichtbij te zijn,
dat wil ik je graag zeggen.

En roep je mij bij stille pijn:
je hoeft niets uit te leggen.
Ik wil er voor je wezen,
ik zal er voor je zijn

Delen begint altijd met een eerste
stap. En soms is een ander - misschien
onverwachts - ineens in staat om jou
te begrijpen ...

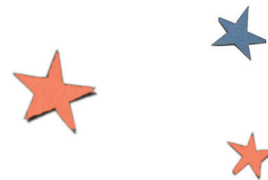
Na twee uur stapt Tobias uit de trein.
Hij loopt naar de bushalte voor de laatste
kilometers naar zijn ouderlijk huis. “Oom
Tobias!” hoort hij ineens. Vanachter een
reclameposter springt zijn kleine nichtje
tevoorschijn. “Kom gauw, we zijn je komen
halen, je mag mee met de bakfiets, past dat
denk je?” Ze wijst naar Tobias’ broer die
verderop staat te wachten. “Dat wordt even
doortrappen”, zegt Benno, “de oesterzwam-
bitterballen zitten al in de oven.”

Ondanks de kou stapt Tobias met een warm
gevoel de bakfiets in.

In onze grondslag staat: *het licht van de liefde willen we koesteren en van generatie op generatie overdragen*. Die opdracht voelt Tobias. En hoe is dat voor u, voor jou? En wat betekent dat in je dagelijks leven?

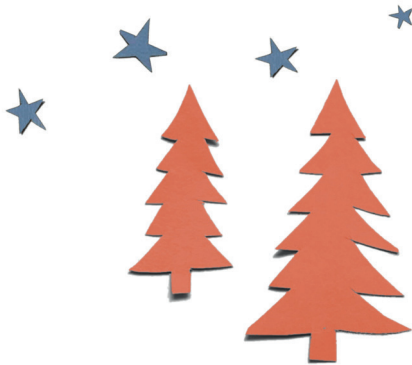
In diezelfde grondslag staat ook: *de schepping ervaren we als een niet te bevatten mysterie, dat ons met ontzag vervult*. Mooie zinnen, maar dat betekent concreet dus ook luisteren, je verdiepen in een zee van waarheden, van perspectief wisselen. Wil ik me nog verplaatsen in de ander? Neem ik de moeite om écht in gesprek te gaan? En blijf ik de ander als gelijkwaardig zien, ook als we het niet met elkaar eens zijn?

Elk mens verlangt ernaar om gezien te worden, om geliefd te zijn. Weet u, weet jij, hoe dat voelt? Als je dat weet, pak dan af en toe de kans om even stil te staan en te voelen: ik ben geliefd. Dat besef kan de wens aanwakkeren om een ander dat gevoel ook te geven. En de ander dat gevoel geven maakt uit. Voor vandaag, maar ook voor morgen. Voor de kinderen van de kinderen van de kinderen.

Bevrijd

Het verhaal van Natalia

Liedsuggestie

De vragen leven

De vragen die rijzen in 't leven
tijd en ook ruimte geven.
Ze langzaam te laten rijpen,
misschien nog niet echt te begrijpen.

Geduldig te blijven bij vragen
die stil het antwoord in zich dragen.
Niet snel naar 't waarom te vragen,
juist overdenkend te vertragen.

Je vragen zelfs ook lief te krijgen,
de vragen leven, zo ontstijgen.
Ontsluiten ze eens hun inhoud en zin,
dan leef je zelf de antwoorden in.

In een kleine woonkamer in Amsterdam staart Natalia stil voor zich uit, de telefoon nog in haar hand. Ze heeft net haar ouders in Rusland gesproken, en het gesprek gonst nog na in haar hoofd. Vooral de leegte van het gesprek grijpt haar aan. Vertwijfeld glijdt haar blik langs de muur waar een foto hangt van de laatste keer dat ze thuis was. De gezichten van haar familie roepen herinneringen op aan dat bezoek. Buiten op straat en in de stad hing spanning in de lucht, maar binnen bij haar ouders was het warm en vertrouwd. Ze konden gewoon bij elkaar zitten en weinig zeggen. Samen zijn in stilte.

Maar de stilte aan de telefoon is een andere. Natalia praat met haar ouders niet meer over

wat er werkelijk speelt. Dat is voor hen te groot. Ze leven er namelijk middenin. Ze kunnen er niet over praten. Maar wat deel je dan nog wel als je elkaar spreekt? Ze hebben het over het weer, de plannen voor het weekend, over de kat van de burens, over van alles eigenlijk, behalve over wat Natalia dagelijks bezighoudt.

Zes jaar geleden is Natalia naar Nederland gekomen voor de liefde. Maar precies op het moment dat de oorlog uitbrak, ging die liefde over. Teruggaan naar Rusland was ineens geen optie meer. Ze heeft zich wel eens negatief uitgelaten over het regime en ze wil niet het risico lopen om opgepakt te worden.

“Hoe kan ik mijn ouders nabij zijn zonder vrij te delen wat ik echt denk, voel, hoor en meemaak?” denkt Natalia. “Door de afstand wordt de kloof in het contact steeds groter. Toen ik nog naar ze toe kon, werd deze overbrugd door gewoon met elkaar te zijn. Maar hoe blijf ik verbonden nu ik er niet meer heen kan?” Dat is de vraag die Natalia gevangen houdt. Terwijl ze vrij is. In strijd met zichzelf, in een land zonder oorlog.

Als je vroeger iemand belde en het ging mis, hoorde je “de verbinding is verbroken”. Je kon elkaar letterlijk niet meer horen. We herkennen allemaal het gevoel dat je iemand wel spreekt, maar dat het niet werkelijk gaat over wat je beroert of waar je je zorgen over maakt. Dirk de Wachter geeft ons mee hoe je ondanks dat het leven niet volmaakt is, zin en betekenis kunt geven.

Video

**Psychiater Dirk de Wachter over de
schoonheid van verbinding**

bit.ly/schoonheidvanverbinding

Van een klop op de deur schrikt Natalia op uit haar diepe overpeinzingen. Het is inmiddels half elf 's avonds en Elena, haar Oekraïense huisgenoot, stapt de kamer binnen. “Ik moet eruit”, barst Elena los. “Ik blijf maar malen: over de winter in Oekraïne, over dat mijn ouders geen verwarming hebben. Mijn broer zal vroeg of laat wel gedwongen worden om te vechten, misschien zelfs mijn vader wel! En ik ben hier. Wat moet ik doen?” “Nu vooral naar buiten,” zegt Natalia ineens besluitvaardig, terwijl ze een arm om haar vriendin heen slaat.

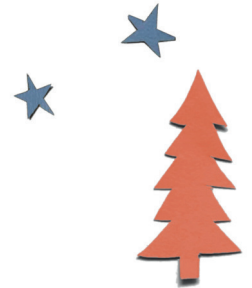
En zo lopen op een koude frisse avond een Russische en een Oekraïense langs de Amsterdamse grachten. Ze praten, lachen en ze zijn stil ...

Gedicht

Alles wat we ertussen zetten³

Wat zou je doen als je zou durven?
Wat zou je durven als je zou hebben?
Wat zou je hebben als je zou laten?
Wat zou je laten als je zou kiezen?
Wat zou je kiezen als je zou willen?
Wat zou je willen als je zou kunnen?
Wat zou je kunnen als je zou mogen?
Wat zou je mogen als je het waard zou zijn?
Wat zou je waard zijn als je zou doen?

Wat zou je doen als je zou durven?
Wat zou je durven als je zou hebben?
etc. etc.

Verbonden

Het verhaal van José

In het boek *De kracht van kwetsbaarheid* schrijft Brené Brown⁴: “In onze cultuur moet je gelukkig en perfect zijn. Je moet een perfect huwelijk hebben, perfecte kinderen, een perfecte baan. Maar we hebben allemaal duistere plekken in onszelf. We worstelen allemaal met het leven. Als we daarover niet willen praten, als we dat niet erkennen, kunnen we ook niet bij de lichte plekken komen, de vreugde van het leven.” Hoewel we er naar streven iets zo goed mogelijk te doen, is het bevrijdend ons te realiseren dat we niet foutloos zijn. Juist het besef van onze onvolkomenheid verbindt ons met elkaar en maakt dat ik de ander nodig heb.

Liedsuggestie

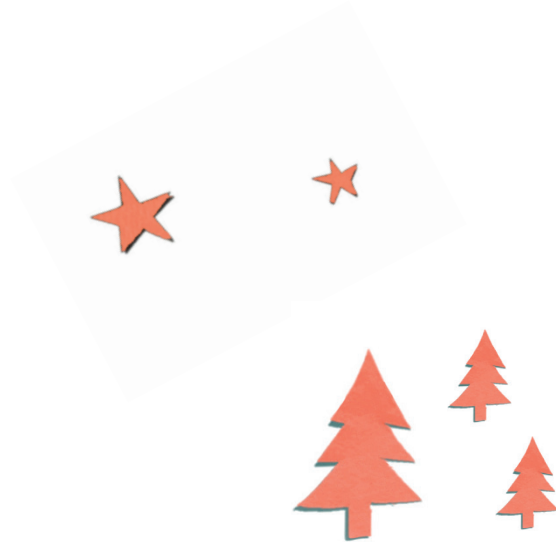
Fantasie

Soms dan ben je met z'n tweetjes,
maar je voelt je zo alleen,
soms dan zie je zoveel mensen,
maar voor jou is er niet één.

Soms dan ben je in je eentje
maar je voelt je met z'n twee,
want je fantasie die gaat als
beste vriend steeds met je mee.

Soms dan droom je mooie dromen
voor de mensen die je kent,
soms dan ben je met z'n allen
als je in je eentje bent.

Soms dan voel je dat die mensen
soms tezamen, soms apart,
bij je blijven als ze weg zijn,
want ze wonen in je hart.

In een appartement in Delft met uitzicht op het park loopt José met het rinkelende kopje koffie naar de eettafel voor het raam. De zon schijnt op haar gezicht als ze op haar favoriete plekje gaat zitten. Ze heeft hier mooi zicht op het grasveld voor de flat. De harde wind laat de bomen buigen. Na de donkere dagen van de afgelopen week doet de zon vandaag haar best en licht alles op. Dik aangeklede kinderen spelen verstopperijtje, de postbode doet haar ronde, een man met een kinderwagen loopt voorbij.

José denkt aan de aankomende kerstdagen. Dit jaar viert ze het met de hele familie bij haar dochter thuis. Ook haar zoons komen met hun gezinnen. Zelfs haar kleinzoon

komt terug van zijn stage in Londen, want kerst is voor de hele familie het hoogtepunt van het jaar. Hoewel ze er erg naar uitkijkt, is het soms hard werken om het net zo fijn te blijven vinden als voorheen.

Ze is nu 86, en net als haar vrienden en vriendinnen heeft ze in de afgelopen jaren best wat mensen om zich heen verloren. Sommigen in omstandigheden die goed te accepteren zijn, anderen te jong, of te plotseling. Haar eigen lieve man moest ze drie jaar geleden laten gaan. Haar vriendin Karima, die hetzelfde overkwam, krijgt het niet voor elkaar om nog te genieten van de kerstperiode. Die blijft het liefst binnen, met de gordijnen dicht.

José moet denken aan een filosoof die deze zomer in de weekbrief⁵ werd genoemd. Hij schreef dat kinderen, jonge mensen met nog een heel leven voor zich, onze aanmoediging nodig hebben. Volgens hem is pessimisme niet alleen onterecht, maar ook moreel verwerpelijk. Hij heeft het over de morele plicht tot het geloof in een betere wereld. Hoe moeilijk dat soms ook is, met alles wat er om ons heen gebeurt. Ook José heeft zich voorgenomen om haar blik op het goede te houden. Ze wil zich niet verstoppen en de gordijnen dicht houden. Dat gaat niet vanzelf, maar toch geeft ze zichzelf steeds weer een zetje in de goede richting.

Video

Justin Samgar: In beweging

bit.ly/justinsamgar

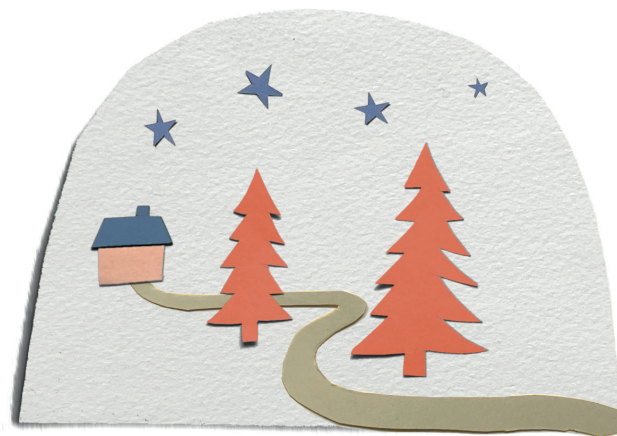
Gisteren was ze, zoals elke maandag, nog in het wijkcentrum voor een kop koffie en het onderhouden van de gemeentetuin. Al werkend ontstaan de gesprekken als vanzelf. Soms over dagelijkse gebeurtenissen, soms gaat het dieper en spreken ze over alles wat er in het leven op je af kan komen. Zo zag ze gisterochtend Jeroen, de beheerder van het buurthuis. Hij vertelde dat hij er een poos niet was geweest, omdat hij pas gescheiden is. “Ik vind het heel moeilijk om niet meer samen te

zijn, maar ik neem een voorbeeld aan jou. Je bent altijd vrolijk en opgewekt, ook na tegenslagen. En als jij het kan, kan ik het ook.” José glimlacht en denkt aan haar voornemen. Ze wil graag leven in verbinding, oprecht zeggen wat ze van iets vindt, durven leven vanuit haar ideaal en haar blik op het goede houden. Ze wil graag een verbindende schakel zijn op de plekken waar ze komt. Het is niet dat het zomaar vanzelf gaat. Ook José heeft dagen waarop ze liever niet naar buiten gaat. Maar het vooruitzicht van het samenzijn met haar familie, of het korte praatje op de galerij met haar vriendin Karima, bezorgt haar ook in zulke dagen een glimlach op het gezicht.

In het boek *De zin van het leven*⁶ beantwoordt Marjoleine de Vos, columnist, de vraag wat de zin is van haar leven: “Een paar dagen geleden was ik aan het wandelen, toen ik misschien wel het beste antwoord bedacht: ‘Kom maar mee naar buiten en kijk eens even om je heen.’ Je ziet dan het licht, die veelheid van kleuren, geuren, schitteringen, overgangen, de ruimte. Het gaat om die ervaring, die woordenloos binnenkomt. Dat zijn heus niet momenten waarop ik denk: ‘Wat is de zin van het bestaan?’ Dat voel je dan. Ik geloof niet dat ‘zin’ het goede woord is. Dat suggereert iets wat gegeven moet zijn, iets hogers. Ik heb het liever over de betekenis van ons leven. Die kun je zelf aanbren- gen

of ergens in zien. De kunst is wel om daarin te blijven geloven. Als je betekenis ziet als een likje verf dat je hebt aangebracht, ligt daaronder de zinloosheid op de loer. Het is werk om het leven als betekenisvol te ervaren.”

Het park is leeg. José drinkt haar koffie op en kijkt naar het stapeltje kerstkaarten dat ze van de kinderen van de eerste kring kreeg. Ineens weet ze aan wie ze een van de kaarten wil sturen... Tijdens haar vaste wandeling naar het wijkcentrum loopt ze altijd langs een opvanghuis voor jonge vrouwen. Zij bouwen in dit huis samen een nieuw leven op. José kent geen van de vrouwen, maar pakt haar pen en schrijft: “Ik ken je niet, maar ik loop elke maandag langs jullie mooie huis. Ik wil je laten weten dat ik aan je denk en je alle goeds van de wereld wens. Weet dat je een bijzonder en geliefd mens bent. Fijne kerstdagen, liefs van José.”

Liedsuggestie

Licht in de ziel

Als het licht in mijn ziel als een dageraad rijst
en een godsgevoel zich uit de schaduw bevrijdt,
voel ik diep vanbinnen een stralende gloed
die liefdevol wenkend de wereld begroet.

Als dat licht van de liefde de mensen verwarmt
en de een dan in vriendschap de ander omarmt,
en het ijs in de harten geleidelijk smelt,
kan vrede gaan stromen, ruimt onmin het veld.

José, Natalia, Tobias: overal zijn er mensen die verlangen naar nabijheid. Mensen die ernaar verlangen om gezien te worden en verbinding te voelen. Juist nu met kerst. Op deze dag werd het kind geboren dat de wereld zou veranderen door zijn liefdevolle gezindheid. In dat verhaal koesteren we het besef dat we allemaal, ieder op onze eigen manier, mogen leven in liefdevolle verbinding met het grotere geheel.

Daarom ook nu in deze dagen: verdwaal in het verlangen naar warmte en licht. Laat je door dat gevoel raken. Besef dat dit universele verlangen er altijd al is geweest en er ook altijd zal zijn. En dat de weg niet zit in ‘meer’, maar misschien wel in ‘minder’.

In de eenvoud, in mij en ons, heel dichtbij. In het optuigen van de boom, de kerststal een plekje geven, de Kerstwijding meemaken, je openstellen en verbinden. Met dat wat je overstijgt, met jezelf en met de ander.

Gedicht

Laten we liefdevolle mensen zijn

Laten we liefdevolle mensen zijn
Een eerste stap zetten
De vraag stellen
Laten we opnieuw beginnen
Het licht ontsteken waar dat kan
Het donker verdragen
Als het moet
Laten we elkaar zien

Laten we sámen eten
Het goede verwachten
En delen
Delen, delen in liefde
Tot er meer is dan genoeg.

Want:
wat zou het loodzwaar tillen zijn
wat een gezwog
als iedereen niet iedereen ter wille was
als iedereen niet iedereen op handen droeg.⁷

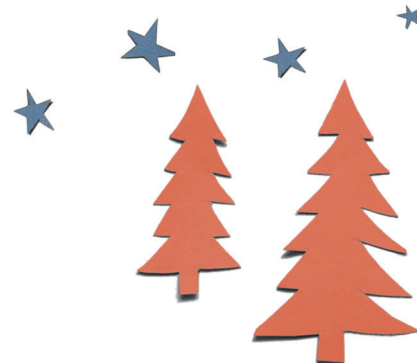
Laten we liefdevolle mensen zijn.

Liedsuggestie

Licht

Het vonkt in je ogen,
het straalt door het donker
een glans op je haren
rondom je gezicht.

Je licht met die straal en
je danst met die vonken;
je stapt uit de schaduw
want jij bent het licht.

Verwijzingen

- ¹ vrij naar column van Peter Heerschop op NPO radio 1, 1 juli 2023.
<https://www.instagram.com/p/CuJiN3VoLFR/>
- ² Column Danka Stuijver, de Volkskrant, 24 mei 2023
- ³ Gedicht *Alles wat we er tussen zetten* uit de bundel *Zachtig* van Dorothée Loorbach
- ⁴ Citaat uit het boek *De kracht van kwetsbaarheid* van Brené Brown
- ⁵ Verwijzing naar wekelijkse inspiratie *Wat niet is kan nog dromen*, 9 juli 2023
- ⁶ Interview met Marjoleine de Vos in *De zin van het leven, gesprekken over de essentie van ons bestaan*, Fokke Obbema
- ⁷ Citaat uit het gedicht *Er is nog zomer en genoeg* van Judith Herzberg, Amsterdam [1992], Thomas Rap, Poëziewaaiër 1, G. (opgenomen in *Zoals*)

Extra materialen en suggesties zijn te vinden op apgen.nl/kerstwijding

Colofon

Schrijvers: Reinier Démeijer, Judith de Vries, Naomi Ziere

Klankbordgroep: Nanda Ziere, Jan Zwart, Michel Post

Redacteurs: Emmy Bregman, Erna van der Goot

Illustrator: Studio Rebel, studiorebel.nl

Vormgever: Rimme van de Coolwijk

Drukker: Tromp Print & Packaging

Uitgever: Apostolisch Genootschap, Postbus 116, 3740 AC Baarn, Nederland

Copyright: ©2023 Apostolisch Genootschap

Wil je iets uit deze uitgave gebruiken? Neem voor toestemming en de voorwaarden contact op via auteursrechten@apgen.nl.

De opname in deze uitgave van auteursrechtelijk beschermde werken van derden is, voor zover mogelijk en noodzakelijk, bij de desbetreffende uitgevers gemeld. Zij die menen rechten te kunnen doen gelden op niet aangemelde overgenomen citaten en/of fragmenten of illustraties, kunnen contact opnemen met de uitgever via auteursrechten@apgen.nl.

APOSTOLISCH
GENOOTSCHAP

plaats voor religieus-humanistische zingeving